

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH TRUDNYCH**

**w Zespole Szkół Ogólnokształcących
w Helu**

Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady postępowania policji z nieletnimi sprawcami czynów karalnych jest Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Policja zgodnie z art. 37 ustawy, w wypadkach niecierpiących zwłoki zbiera i utrwała dowody czynów karalnych, w razie potrzeby dokonuje ujęcia nieletniego, a także wykonuje czynności zlecone przez sędziego rodzinnego.

Dokumentem wewnętrznym uściślającym te zasady jest Zarządzenie nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji przestępczości nieletnich.

Do podejmowania działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych w szkole zobowiązuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. W myśl tego dokumentu szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprawdzają środki odurzające.* W rozporządzeniu §10 zobowiązuje szkoły i placówki do opracowania, strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych, wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA I OBOWIĄZKI POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZADROŻENIA REGULUJĄ PRZEDE WSZYSTKIM:

- 1.Ustawa Prawo Oświatowe z 14 grudnia 2016 r.**
- 2.Ustawa o działaniach antyterrorystycznych z 10 czerwca 2016 r.**
- 3.Ustawa Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r.**
- 4.Ustawa o postępowaniu nieletnich z 26 października 1982 r.**
- 5.Ustawa Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r.**
- 6.Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997 r.**
- 7. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r.**
- 8.Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 26 lipca 2005 r.**

Działania interwencyjne

I. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (*specjalistę ds. nieletnich*).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

II. W przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy

1. Powinien poinformować o tym wychowawcę klasy lub pedagoga.
2. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców (prawnych

opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga lub dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

3. Pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno - ostrzegawczą z uczniem.
4. Uczeń zobowiązuje się do niepalenia papierosów.
5. W przypadku palenia papierosów stosuje się punkty ujemne Wewnętrzny szkolnego systemu oceniania zachowania.

III. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. W przypadku, gdy uczeń swoim zachowaniem i stanem zdrowia stwarza zagrożenie dla swego życia lub zdrowia innych osób, nauczyciel wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości i udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły.
5. Powiadamia telefonicznie rodziców i zobowiązuje ich do odebrania dziecka ze szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przyścia do szkoły bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, albo zachowanie nieletniego przed przybyciem rodziców daje powody do interwencji policji, dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
7. W porozumieniu z policją – specjalistą ds. nieletnich szkoła uzgadnia sposób dalszego postępowania wobec ucznia bądź jego rodziców.
8. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.

2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

V. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- Posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- Wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- Udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.

- Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat

należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

VI. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek ujawnienia agresji.

1. Nauczyciel, który zauważy zachowanie agresywne ucznia lub zostanie o nim poinformowany zgłasza ten fakt wychowawcy klasy lub pedagogowi.
2. Wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia.
3. W przypadkach, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca (pedagog) wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. Informuje dyrektora szkoły i rodziców.
4. W przypadku, gdy agresja skierowana jest przeciwko drugiemu człowiekowi wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
5. W poważnych przypadkach obowiązują procedury postępowania obowiązujące w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego- przedstawione poniżej:

VII. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę,
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

VIII. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

- udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia

poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel.997 lub 112.

IX. Procedury reagowania w przypadku cyberprzemocy

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole jest jednym z najważniejszych zadań placówki oświatowej. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

Aby było to skuteczne, konieczne jest zadbanie o następujące sprawy:

- przeprowadzenie rozmów i spotkań z całą społecznością szkolną (uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz innymi pracownikami szkoły) na temat zasad korzystania i zagrożeń płynących z użytkowania różnorodnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- opracowanie konkretnych procedur reagowania na cyberprzemoc, dostosowanych do realiów danej szkoły,
- podejmowanie reakcji i działań w wypadku **każdorazowego** ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy.

Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole muszą dotyczyć zachowań i działań wobec:

- ofiary,
- sprawcy
- świadka

Ustalenie okoliczności zdarzenia

W naszej szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- uczeń ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska.
- pedagog szkolny i dyrektor szkoły powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
- do szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu. Nie wolno konfrontować sprawcy z ofiarą!

- ważna jest w zabezpieczeniu dowodów rola nauczyciela informatyki, który pomoże w ustaleniu sprawcy.

Zabezpieczenie dowodów

Wszystkie dowody powinny być zarejestrowane, zapisane. Trzeba zanotować, kiedy je otrzymano, ich treść, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści.

Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy)
- komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować).
- strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację Wklej w dokumencie Word lub Paint.
- e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

1. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem- sprawcą o jego zachowaniu.

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
- sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno
- nie konfrontować sprawcy z ofiarą.

1. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
- warto opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i

przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie.

1. Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną.

- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia,

- pomoc ta może być udzielona przez pedagoga i psychologa szkolnego,

- w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania na dalsze badania specjalistyczne i terapię.

Środki dyscyplinarne wobec sprawcy.

1. Powinno się stosować standardowe procedury stosowane wobec sprawców każdej przemocy, ale warto rozszerzyć je o czasowy zakaz korzystania z komputera czy telefonu i to zarówno w szkole jak i w domu.

2. Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

3. Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody,

- czas trwania prześladowania,

- świadomość popełnionego czynu,

- motywację sprawcy,

- rodzaj rozpowszechnionego materiału.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

1. Wsparcie psychiczne (ofiara każdego rodzaju przemocy potrzebuje zawsze wsparcia osoby dorosłej).

2. Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy.

Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja dziecka i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).

Dziecko- ofiara powinno otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa : nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili,

SMSów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na

komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu

(oczywiście robią to rodzice).

3. Monitoring zaistniałej sytuacji.

Bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice dziecka muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkoły (pedagog, psycholog).

Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

Świadkowie powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. Jeżeli tak nie będzie, to dziecko może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwany „donosicielem”. Dlatego podczas takiej rozmowy pedagog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji).

Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka za sprawcą, ostentacyjne wzywianie go z lekcji.

Niewłaściwe działania mogą spowodować, że następnym razem nie będzie osoby, która zgłosi się jako świadek wydarzenia.

Notatka służbowa.

Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego nauczyciela powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

Zawiadomienie sądu rodzinnego i policji.

Większość incydentów można załatwić w szkole. Są jednak sytuacje wymagające powiadomienia sądu rodzinnego. Dzieje się tak, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania. Podobnie jest też, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.

W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

Metody współpracy szkoły z policją

W ramach długofalowej pracy profilaktyczno – wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.

Koordinatorami współpracy powinni być: pedagog/psycholog szkolny oraz specjalista

ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.

Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie, którego znajduje się szkoła/placówka.

Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich i patologii oraz dzielnicowi powinni wspólnie ustalić wzajemnie zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:

- spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym,
- spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- udzielanie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły,
- wspólny – szkoły i policji - udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

UWAGA:

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w „Procedurach” albo, gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna.

Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi, lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły.

Zasady egzekwowania obowiązku szkolnego.

Podstawa prawna:

USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr28. poz. 153, Nr 141. poz. 943, z 1998 r. Nr 117. poz.759. Nr 182, poz. 1126. z 2000r Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz, 239. Nr 48. poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268, Nr 122. poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194. Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz, 362. Nr 113, poz. 984. Wykładnia TK (Dz. U, z 1994 r, Nr45.poz. 184) ad. art.

36 ust. 5).

1. Jeżeli nieobecność nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie określonym w statucie szkoły wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub opiekunów ucznia.
2. Informacja o absencji ucznia jest przekazywana telefonicznie, listownie lub drogą elektroniczną. Rodzice mogą być również wezwani do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
3. Jeżeli uczeń chce się zwolnić z ostatnich w danym dniu lekcji (np. z powodu wizyty u lekarza), powinien przynieść od rodzica informację na piśmie, potwierdzającą ten fakt.
4. Wszyscy nauczyciele mają obowiązek odnotować nieobecność ucznia na prowadzonej przez siebie lekcji.
5. Każdy nauczyciel kontroluje nieobecności uczniów i w przypadku często powtarzającej się absencji ucznia na swoim przedmiocie powiadamia pedagoga szkolnego.
6. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą (rodzic nie uczestniczy w zebraniach i konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne), rodzic otrzymuje przesłane listem poleconym upomnienie dyrektora szkoły zawierające stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.
7. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest właściwa gmina.

SYTUACJE ZAGRAŻAJĄCE ŻYCIU I ZDROWIU UCZNIÓW

I NIESZCZĘŚLIWE WYPADKI

Jeśli zdarzy się wypadek uczniowski na zajęciach w obiekcie szkolnym lub w czasie przerwy – każdy nauczyciel, który jest jego świadkiem wykonuje następujące czynności:

1. Organizuje pomoc w zależności od potrzeb (również udziela pomocy przedmedycznej).

2. W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia poszkodowanego wzywa pogotowie ratunkowe.
3. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą, prosi o nadzór nad nią nauczyciela uczącego w najbliższej sali.
4. Zabezpiecza miejsce wypadku – jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu.
5. Powiadamia dyrektora (wicedyrektora) i społecznego inspektora bhp.
6. Jeśli wypadek zdarzy się w godzinach wieczornych, gdy nie ma w szkole dyrekcji, nauczyciel sam decyduje o postępowaniu; w każdym trudniejszym przypadku wzywa Pogotowie Ratunkowe oraz zawiadamia telefonicznie rodziców poszkodowanego ucznia.
7. Jeśli wypadek zdarzy się w czasie wycieczki, biwaku, stosowną decyzję podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nią.
8. Sporządza notatkę o okolicznościach zdarzenia.

II KLĘSKI ŻYWIOŁOWE (POWÓDŹ, POŻAR)

Po ogłoszeniu alarmu dźwiękowego przez dyrektora, lub upoważnionego pracownika należy postępować zgodnie z procedurą określoną w instrukcji pożarowej szkoły.

III ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH, BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdza zaistnienie jednej z powyższych okoliczności, uniemożliwia dostęp osób postronnych i dzieci poprzez zaangażowanie jednego z pracowników szkoły do pilnowania miejsca znaleziska oraz powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik powiadamia o zaistniałym zdarzeniu policję a także – stosownie do charakteru znalezionych materiałów lub substancji - Państwową Straż Pożarną, SANEPID i w razie potrzeby pogotowie ratunkowe.
3. W przypadku rozprzestrzeniania się substancji toksycznych ogłasza natychmiastową ewakuację wg procedury postępowania określonej w instrukcji pożarowej.
4. Jeżeli jest to możliwe, organizuje działania, powstrzymujące dalsze rozprzestrzenianie się substancji.
5. Powiadamia telefonicznie organ prowadzący oraz organ nadzoru pedagogicznego o zaistniałym zdarzeniu.
6. Sporządza notatkę dotyczącą okoliczności, miejsca i czasu zdarzenia.

IV ANONIMOWY TELEFON Z POGRÓŻKAMI LUB INFORMACJAMI O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH

Przez telefon z pogróżkami rozumie się przekazaną telefonicznie groźbę stworzenia sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu osób przebywających w szkole (np. o ukryciu ładunku wybuchowego, pojemnika z gazem toksycznym, podpaleniu, itp.)

1. Po przyjęciu telefonu pracownik szkoły odnotowuje w rejestrze rozmów telefonicznych czas, treść rozmowy i ewentualne spostrzeżenia, co do osoby dzwoniącej.
2. Powiadamia dyrektora szkoły.
3. Dyrektor lub upoważniona osoba podejmuje decyzję o przeprowadzeniu ewakuacji szkoły wg procedury pożarowej.
4. Dyrektor (lub upoważniona osoba) powiadamia policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
5. Nauczyciele pozostają z uczniami do czasu wyjaśnienia sytuacji.
6. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz organ nadzoru pedagogicznego.

V PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRACOWNIKÓW SZKOŁY W SYTUACJI NAPAŚCI, ATAKU TERRORYSTYCZNEGO LUB ZAGROŻENIA MIEJSCOWEGO.

Terroryzm jest najczęściej definiowany jako użycie siły lub przemocy przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i w ten sposób wymuszenie realizacji określonych celów.

Do tego typu działań należą porwania dla okupu, niszczenie mienia, sabotaż, szantaż (np. poprzez wzięcie zakładników, groźbę użycia broni lub materiałów wybuchowych itp.). Terrorysta to najczęściej uzbrojony, anonimowy zamachowiec.

1. Każdy pracownik jest zobowiązany do monitorowania bezpieczeństwa osób przebywających na terenie szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży będącej uczniami szkoły.
2. Monitorowanie bezpieczeństwa dotyczy w szczególności nauczycieli prowadzących zajęcia (także w terenie), pełniących dyżury na przerwach oraz pracowników obsługi.
3. Monitorowanie bezpieczeństwa obejmuje obserwację pozostawionych bez nadzoru pakunków, osób i ich zachowania w sąsiedztwie i na terenie szkoły.
4. O zagrożeniu należy powiadomić dyrektora szkoły, a jeśli sytuacja jest dynamiczna i tego

wymaga to należy bezpośrednio wykonać połączenie na telefon alarmowy 112 lub policję 997 (przedstawić się, podać miejsce zdarzenia i zwięźle opisać zagrożenie).

5. W przypadku osób „obcych” przejawiających podejrzaną zachowanie (agresywnych, posiadających np. broń, nóż, pałkę, ładunek wybuchowy itp), które zagraża bezpieczeństwu należy w miarę możliwości uniemożliwić wtargnięcie intruza do szkoły, sali dydaktycznej lub nakłonić go do opuszczenia terenu szkoły.

6. Jeśli intruz dostał się do szkoły i swoim zachowaniem powoduje zagrożenie zdrowia lub życia pracowników, dzieci (np. wzięto zakładników), nauczyciele uspokajają uczniów i polecają zachowanie spokoju, ciszy oraz zalecają stosowanie się do wydawanych poleceń terrorysty. Nadrzędnym celem działań pracowników szkoły jest przeciwdziałanie panice, uszczerbkowi na zdrowiu i życiu własnym jak i powierzonych ich opiece uczniów.

7. Jeśli jest to możliwe, to należy przeprowadzić ewakuację dzieci i młodzieży z zagrożonego obszaru, dotyczy także zagrożenia związanego z rozpyleniem niebezpiecznej substancji.

8. Jeśli ewakuacja jest niemożliwa lub grozi dekonspiracją miejsca pobytu, to w miarę możliwości należy zamknąć pomieszczenie od wewnątrz, zgromadzić dzieci w najodleglejszym zakątku sali i zachować ciszę. Jeśli jest to możliwe należy dyskretnie wezwać pomoc.

9. O ile jest to możliwe dyrektor lub inny pracownik szkoły, po powiadomieniu organu prowadzącego, podejmuje mediacje przeprowadzając rozmowę z terrorystą i przekazuje jego żądania odpowiednim władzom.

10. Jednocześnie inny pracownik szkoły (wicedyrektor, sekretarz szkoły, kierownik gospodarczy lub inna osoba będąca świadkiem) powiadamia policję lub straż pożarną.

11. W każdym przypadku, jeśli na skutek zamachu terrorystycznego lub zagrożenia miejscowego dochodzi do wcześniejszego zakończenia zajęć szkolnych, obowiązkiem nauczycieli jest skontaktowanie się z rodzicami i ustalenie formy bezpiecznego powrotu ucznia do domu.

VI POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ PRZEJAWIA SKŁONNOŚCI SAMOBÓJCZE:

1. Zaufaj swemu podejrzeniu, że młody człowiek może przejawiać tendencje samobójcze.
2. Powiedz mu, że obawiasz się o niego i staraj się go wysłuchać.
3. Zadawaj pytania bezpośrednio. Nie obawiaj się pytać wprost, czy myśli o samobójstwie, a jeśli tak, to czy je zaplanował.
4. Staraj się nie okazywać, że to, co słyszysz, jest dla Ciebie szokujące. Unikaj dyskusji o tym, czy samobójstwo jest dobre, czy złe ani nie prowadź poradnictwa, jeżeli nie masz do tego kwalifikacji. Nie przyrzekaj, że zachowasz zamiary dziecka w tajemnicy, ponieważ może okazać się to

niewykonalne.

5. Nie pozostawiaj dziecka samego, jeżeli uważasz, że zagrożenie samobójstwem ma charakter bezpośredni. Zapewnij dziecko, że coś z tym można zrobić, że jego samobójcze pragnienia nie są lekceważone i że z czasem zagrożenie najprawdopodobniej minie.

6. Zapewnij sobie pomoc specjalisty, terapeuty lub innej odpowiedzialnej osoby dorosłej.

Wy tłumacz dziecku, że pomoc jest w zasięgu ręki i że niezbędne jest zwracanie się o tę pomoc w sposób bezpośredni, kiedy tylko pragnienie samobójstwa staje się silne. 7. Upewnij się, że dziecko jest bezpieczne i że osoby dorosłe odpowiedzialne za nie zostały powiadomione i zajęły się nim.

8. Kiedy wydaje ci się, że dziecko uporało się z ostrą fazą kryzysu, śledź uważnie jego dalsze postępy. Wiele osób popełniło samobójstwo po tym, kiedy już wydawało się, że są odnowione i wzmacnione. Należy pamiętać, aby zawsze o zaistnieniu takich sytuacji informować dyrektora szkoły, koordynatora do spraw bezpieczeństwa a za ich pośrednictwem pedagoga szkolnego. To pedagog powinien monitorować dalsze posunięcia wobec ucznia będącego w grupie ryzyka

Jeśli zaistnieje realne zagrożenie próby samobójczej ucznia, należy podjąć następujące czynności:

1. Jednoznacznie określić rodzaj zdarzenia.

2. Nie pozostawiać ucznia znajdującego się w kryzysie samego i próbować przeprowadzić go w bezpieczne, ustronne miejsce.

3. Zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia.

4. W razie konieczności wezwać pomoc – pogotowie ratunkowe, policję, straż miejską i w czasie tej interwencji zadbać, by przebiegała ona spokojnie i dyskretnie.

5. Ocenić ryzyko dalszego zagrożenia (możliwe, że konieczna będzie hospitalizacja dziecka).

6. Zawiadomić o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę dziecka oraz rodziców.

7. Chronić ucznia oraz inne osoby przed dodatkową traumą, związaną

np. z kontaktem z mediami.

Uczeń, który podjął próbę samobójczą bezwzględnie powinien otrzymać konsultację psychiatryczną. Jeśli uczeń wróci do szkoły, należy w trakcie pierwszych z nim kontaktów pamiętać o daniu mu wsparcia, akceptacji, okazaniu zrozumienia. Należy uznać próbę samobójczą za fakt historyczny, aby utrzymać dystans do tego, co się stało, skoncentrować na głównych problemach ucznia i jeśli to możliwe pozytywnie je przeformułować, wskazać różne systemy oparcia, a co najważniejsze służyć, co mówi uczeń – często samo wysłuchanie jest skuteczne.

Należy również ocenić ryzyko ponownej próby samobójczej. Osoby, które raz podjęły próbę zamachu na swoje życie, łatwiej podejmują ponowną próbę. W związku z tym należy dokładnie przeanalizować przyczyny zachowania ucznia i ocenić występowanie czynników ryzyka podejmowania próby samobójczej.